

безпечного перетворення навколишнього середовища та найголовніших цінностей – здоров'я та життя людини.

Список використаних джерел

1. Володимир Іванович Вернадський і Україна. *Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського ; т. 1 ; кн. 1.* Нац. акад. наук України, Коміс. з наук. спадщини акад. В. І. Вернадського, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т історії України ; голова ред. кол. О. С. Онищенко ; ред.: Л. А. Дубровіна, А. Г. Загородній ; авт. передм.: О. С. Онищенко, В. А. Смолій, Л. А. Дубровіна ; уклад.: О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, Н. М. Зубкова. Київ., 2011. 699 с.

2. Дрозд І., Охота А. С. Концепція прийняттого ризику та проблеми забезпечення техногенної безпеки в Україні. *Екологічна безпека та природокористування.* 2011. № 7. С. 82-108.

3. Культура безпеки в ядерній енергетиці : підручник / В. В. Бегун та ін. Київ, 2012. 539 с.

4. Пометун О. І. Освіта для стійкого розвитку інновація ХХІ століття. *Шлях освіти.* 2010. № 3. С. 12-17.

5. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року : Проект-2017. URL : <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications> (дата звернення 10.04.2023).

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Титаренко О. О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г.Короленка

Анотація. У статті обґрунтовано роль науково-дослідницької діяльності у підвищенні рівня ефективності вивчення екологічних проблем

аграрного виробництва. Окреслено принципи і форми організації науково-дослідницької діяльності, розглянуто її види.

Ключові слова: *науково-дослідницька діяльність, екологічні проблеми, принципи організації науково-дослідницької діяльності, форми організації науково-дослідницької діяльності.*

Стрімке вторгнення людини у природні процеси та вплив на навколишнє середовище в ході науково-технічного прогресу набули глобального характеру і можуть призвести до незворотних наслідків, якщо не вживати заходів щодо їх знешкодження та ліквідації причин порушень навколишнього природного середовища. Розв'язуючи конкретні виробничі завдання із задоволення своїх матеріальних і духовних потреб, людина активно змінює природу, в більшості випадків негативно впливає на її рівновагу, допускає надто багато порушень вимог і норм охорони довкілля. Саме тому надзвичайно актуальною стає проблема підготовки фахівців з високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості і культури.

Однією з визначальних тенденцій розвитку освітньої сфери є збільшення уваги до підготовки фахівців нового типу – дослідників, аналітиків та інших професіоналів, готових здійснювати науково-дослідницьку роботу. Це обумовлено кардинальними змінами у соціально-економічній та політичній сферах нашої країни. Сучасне суспільство потребує фахівців, здатних формувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення та брати активну участь у інноваційних процесах. Такі фахівці мають бути компетентними у вирішенні дослідницьких завдань. Професійна діяльність, яка обмежується лише відтворенням раніше засвоєних методів роботи, вважається недосконалою, оскільки не дозволяє досягти високих результатів і не сприяє розвитку самого фахівця.

Сучасні науковці – Артемчук Г., Аврамчук Л., Борисов В., Доценко І., Зербіно Д., Кисельов С., Ковальчук В., Куровська Л., Лузан П., Лузік Е., Лук'янченкова В., Сердюкова Н., Сидоренко В., Спіцин Є., Сущенко Л., Філіпенко А., Школа О. – наголошують, що процес формування майбутнього

фахівця стає ефективнішим, якщо студент перебуває в статусі дослідника. Тому для підвищення якості навчального процесу необхідно організовувати науково-дослідницьку діяльність як при проведенні занять різного типу, так і у позааудиторний час. Створення умов для плідної пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачає проведення регулярної цілеспрямованої та всеосяжної роботи з формування у студентів дослідницьких умінь і навичок під час опанування змісту навчальних дисциплін та практик, активну науково-методичну та науково-дослідницьку позицію професорсько-викладацького складу начального закладу [2].

У Полтавському державному педагогічному університеті імені В.Г.Короленка на факультеті технологій та дизайну майбутні вчителі технологій вивчають дисципліни в циклі професійної підготовки, у програмі яких чітко визначені шляхи, заходи і засоби екологізації аграрного виробництва на сучасному етапі розвитку та в його перспективі. Насичення професійної освіти екологічним змістом здійснюється в лекційному і лабораторно-практичному програмному матеріалі названих дисциплін шляхом запровадження спеціальних понять, правил, теорій та закономірностей, прикладів з екологічним підтекстом.

Екологічна проблематика відкриває широку перспективу теоретичних і практичних досліджень. Виникнення та вирішення багатьох екологічних проблем (парниковий ефект, глобальне забруднення біосфери, знищення озонового „щита“ планети, екобезпека від використання трансгенних організмів та ін.) тісно пов'язано з агропромисловим комплексом.

Організація науково-дослідницької діяльності майбутніх вчителів технологій повинна ґрунтуватися на таких основних принципах: принцип свідомої мотиваційно-орієнтованої навчально-пізнавальної спрямованої діяльності; принцип науковості; принцип наочності; принцип системності, наступності і послідовності; принцип зв'язку з майбутньою практичною фаховою діяльністю; принцип відповідальності соціально-психологічних та індивідуально-психологічних особливостей учасників науково-дослідницької діяльності до специфіки навчання.

Як зазначає Гриньова М. В., метою організації такої діяльності є: надання максимальної можливості для розвитку особистості, творчої індивідуальності майбутнього вчителя; розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності; формування потреби неперервного самостійного поповнення знань; здобуття глибокої системи знань як ознаки міцності. Завдання науково-дослідницької діяльності полягають у прогнозуванні або передбаченні всього того, що створює найкращі умови для глибокого та всебічного засвоєння тієї чи іншої системи наукових знань [1, с. 15].

Введення в процесі навчання елементів дослідження, що проводиться майбутніми учителями при виконанні практичних та лабораторних робіт, написанні рефератів, у процесі підготовки до семінарів перетворилося на провідний та незаперечний вид навчальної діяльності студентів, виражений у формі навчально-дослідницької роботи майбутніх учителів. У навчальному процесі вона дозволяє перенести акцент із навчання як процесу пасивного, репродуктивного засвоєння знань, на навчання як процес активного, продуктивного пізнання, розвитку пізнавальної активності та творчого мислення майбутніх учителів, набуття ними навичок та методів ведення наукової роботи, експериментальних досліджень, розвиток наукової ерудиції, що сприяє формуванню фахівця-дослідника. Практика проведення навчально-дослідницької роботи свідчить про велику ефективність цієї форми роботи та забезпечує найбільш масове залучення студентів до наукової роботи, що проводиться професорсько-викладацьким складом закладу вищої освіти, сприяючи перетворенню її на обов'язковий елемент навчального процесу у вищій школі.

Ефективність залучення студентів до науково-дослідницької роботи залежить від запропонованих форм і видів. Навчальна науково-дослідницька діяльність здійснюється в межах виконання освітньої програми і передбачає використання наступних форм: написання рефератів, виконання самостійних завдань дослідницького характеру в межах практичних і лабораторних робіт, розроблення методичних матеріалів, підготовка курсових та магістерських робіт. Навчальна науково-дослідницька діяльність може розглядатися як підготовчий

етап до суто науково-дослідницької діяльності. Елементи навчальної науково-дослідницької діяльності доцільно вводити з першого курсу, починаючи з проблемного викладу лекційного матеріалу і використання частково-пошукового й дослідницького методів і продовжуючи мотивуванням до виконання творчих робіт з елементами пошуку.

Науково-дослідницька діяльність реалізується під керівництвом професорсько-викладацького складу поза навчальним процесом і може здійснюватися через участь у роботі наукових гуртків, проблемних груп, лабораторій; проведення досліджень у межах творчої співпраці кафедр і факультетів; написання статей, тез, доповідей та інших публікацій.

Окремо виділяють науково-організаційні заходи (конференції, круглі столи, наукові семінари, вебінари).

За такої організації навчального процесу студент відчувається не пасивним позиції об'єктом педагогічного впливу з боку викладачів, що лише сприймає запропоновані знання, а активним суб'єктом освітнього процесу з підвищеним рівнем мотивації, пізнавальної активності та самостійності.

Отже, організація науково-дослідницької діяльності у процесі вивчення екологічних проблем аграрного виробництва розвиває у студентів вміння систематизувати інформацію, визначати джерела та аналізувати їх, застосовувати набуті знання у вирішенні практичних задач, формулювати та аргументувати свої висновки, власну інтелектуальну активність.

Список використаних джерел

1. Гриньова М. В. Професійна підготовка майбутніх учителів природничих спеціальностей до дослідницької діяльності. Імідж сучасного педагога. 2018. № 1 (178). С. 13-18.

2. Король Л. Л. Науково-дослідна робота студентів університету: методологічні засади, зміст, видове розмаїття. Аспекти дослідження іноземних мов і лінгвометодичні основи викладання : зб. наук. праць / за ред. В. К. Зернової ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2015. Вип. 15. С. 34–43.